

TAKIM SPORCULARININ MOBBİNG ALGILAMA DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Servet REYHAN¹

Caner ÖZGEN²

Özet

Bu araştırmanın amacı takım sporları ile uğraşan sporcuların mobbing algılama düzeylerini demografik değişkenler bağlamında tespit etmektir. Einarsen ve Raknes (1997) tarafından geliştirilen ve Türk sporculara uyarlaması Cengiz (2008) tarafından yapılan mobbing ölçeğinden araştırma amaçlarına yönelik olarak faydalanılmıştır. Toplam 312 takım sporcusunu kolayda örnekleme yöntemi ile ulaşılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22 paket programına aktarılmıştır. Araştırma verileri betimsel analizlerin yanı sıra pearson korelasyon analizi, t-testi ve ANOVA testlerinin yararlanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler neticesinde sporcuların algıladıkları mobbing davranışlarının cinsiyet, spor branşı, spor yılı ve millilik gibi değişkenler bağlamında farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra yaş değişkeni bağlamında sporcuların mobbing algılama düzeylerinin farklılaştığı ortaya konulmuştur. Araştırma sonuçları ilgili literatürde devam eden tartışmalara farklı disiplinler bağlamında katkı sağlarken, alan çalışanlarına mobbing davranışına yönelik önlemleri hangi değişkenler bağlamında almaları gerektiğine dair ipuçları sağlamıştır.

Anahtar kelimeler: Spor, mobbing

Gönderilme Tarihi: 30 Nisan 2020

Kabul Tarihi: 15 Mayıs 2020

- 1 Dr. Öğr. Üyesi Siirt Üniversitesi, Türkiye, servet.reyhan@siirt.edu.tr ORCID: 0000-0003-3303-7566
- 2 Arş. Gör. Dr. Eskişehir Teknik Üniversitesi, Türkiye, canerozgen@eskisehir.edu.tr ORCID: 0000-0002-5083-026X

INVESTIGATION OF THE PERCEPTION OF THE LEVEL OF MOBBING BY TEAM ATHLETES IN THE CONTEXT OF DIFFERENT VARIABLES

Abstract

The purpose of this study was to determine the perception of the level of mobbing by athletes engaged in team sports. The Mobbing Scale, developed by (Einarsen and Raknes 1997) and adapted into Turkish athletes by (Cengiz 2008), was used to determine the perceptions of mobbing by athletes. Within the scope of the research, 312 team athletes were reached via the convenience sampling method. The data obtained was transferred to SPSS 22 package program and analyzed by using the Pearson correlation analysis, t-test and ANOVA tests as well as descriptive analysis. As a result of the analyses, it was determined that the mobbing behaviors perceived by the athletes did not differ in terms of variables such as gender, sports branch, sports year and nationality. In addition, it was determined that the perception of the level of mobbing of athletes differed in the context of the age variable. While the results of the research contributed to the on-going discussions in the related literature in the context of different disciplines, the field scholars were provided with tips on which variables they should take the measures against the mobbing behavior.

Keywords: *Sports, mobbing*

Giriş

Yirmi birinci yüzyılda mesleki faaliyet koşullarındaki değişiklikler, sosyal ortamda başarılı ve verimli işbirliği ile ilgili yeniden düşünme yaklaşımlarının ve formlarının anlaşılmasına yol açmıştır. Hayatta en az bir kez her insanın sosyal ortamda yetersiz yönetim gereksinimleri, olumsuz psikolojik iklim, yönetim liderliği stili, haksız performans değerlendirmesi, işten çıkarılma tehdidi vb. şekilde psikolojik şiddet ile karşı karşıya kalmış olduğu varsayılmaktadır. Yapılan araştırmalar (Spector, 2006) işyerinde psikolojik şiddete maruz kalan insan sayısının sürekli olarak artış gösterdiğine işaret etmektedir.

Mobbing kavramına ilişkin olarak Leymann, (1996) bir kişi veya bir grup insanın başka bir kişiye karşı düşmanca ve etik olmayan bir psikolojik şiddet uygulama biçimi olduğunu ifade etmiştir. Bunun yanı sıra mobbing fenomeni psikolojik şiddet, travma, terör, istismar, duygusal saldırı, yıldırma ve işyerinde duygusal istismar olarak adlandırılmıştır (Leymann 1990, 1996). Literatürde yapılan farklı araştırmalarda zorbalık (Johnson 2009), işyerinde çatışma (Pavlakis vd.2011), ve işyerinde şiddet (Esmailpour vd. 2011) olarak mobbing fenomeninden bahsetmiştir. Bütün bu tanımlamaların ortak noktası mobbing fenomenin sürdürülebilir psikolojik şiddet olduğuna işaret edilebilir. Mobbing'in sonuçları öncelikle sağlığı ve zihinsel durumu etkiler. Mobbing tek bir eylem değildir ve bir süreç olarak kabul edilir.

Mobbing bireylerin yanı sıra kurumlara da önemli zararlar vermektedir. Özellikle aidiyet duygusunun mobbing üzerinde önemli olumsuz etkileri vardır. Davenport vd. (2003) herhangi bir organizasyon içerisinde yaşanan psikolojik şiddet durumunun önemli yıkıcı etkileri olduğunu ifade etmiştir. Konuyla ilgili olarak mobbing önemli bir akademik ilgi alanı haline geldiği ifade edilebilir (Leymann, 1996; Hubert ve Veldhoven, 2001; Zapf, 1999). Hubert ve Veldhoven (2001) eğitim kurumlarında, belediyelerde ve kamu sektöründe işveren ve çalışanlar tarafından psikolojik şiddete yol açan saldırgan davranışların sergilendiğini ortaya koymuştur. Duffy ve Sperry (2007) mobbing, uzun süren travmatize edici bir deneyimden bekleyebileceği tüm eşlik eden finansal, kariyer, sağlık ve psikososyal çıkarımlar ile aşağılama, itibarsızlaştırma, mesleki itibar kaybına ve genellikle bireyin kuruluştan çıkarılmasına neden olacağını ifade etmiştir. Bu durum mobbing fenomeninin ulaştığı boyutları ortaya koyarken ülkemizde Yıldız (2007), sağlık ve eğitim profesyonellerinin % 47,1'inin mobbing davranışlarına maruz kaldığını ortaya koymuştur. Cemaloğlu ve Okçu (2012) yaptıkları bir araştırmada; mobbing

davranışı ile karşı karşıya kalan çalışanların, iş doyumlarının düştüğünü ve sağlıklarında önemli oranda bozulmalar olduğunu tespit etmişlerdir.

İletişim araçlarının yaygınlaşması sporu dev bir endüstri konumuna getirmiştir. Bu durum spor endüstrisi içerisinde spor kulüplerini çok büyük organizasyonlara dönüştürmüştür. Sporcular spor kulüplerinin en önemli insan kaynaklarıdır. Bu bağlamda sporcuların mobbing düzeylerinin incelenmesi spor kulüplerinin sürdürülebilir başarılarında oldukça önemlidir. Bütün bu bilgiler dâhilinde bu araştırmanın amacı futbol, basketbol ve voleybol branşında spor yapan üniversite öğrencilerinin mobbing algılama düzeylerini tespit etmek ve birtakım değişkenler bağlamında farklılaşma durumlarını ortaya koymaktır.

Metod

Veri toplama ve örneklem

Araştırma verileri Siirt üniversitesi beden eğitimi spor yüksek okulu kampüsünde toplanmıştır. Araştırmaya katılmak istemeyen yada araştırma kapsamındaki (futbol, basketbol, voleybol) spor branşları ile ilgilenmediğini ifade eden kişilere anket formu dağıtılmamıştır. Bu bağlamda dağıtılan 331 anketten 19'ü çeşitli sebeplerle (eksik, disiplinsiz kodlama vd.) araştırma dışında bırakılmıştır. Bu doğrultuda toplam 312 BESYO öğrencisine kolayda örnekleme yöntemi ile ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında ulaşılan katılımcıların %60,6'sı erkek %51'i 17-22 yaş aralığındaki katılımcılardan oluşmaktadır. Bunun yanı sıra katılımcıların %46,5'i futbol branşı ile ilgilendikleri tespit edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında katılımcıların mobbing algılarını tespit etmek amacıyla Einarsen ve Raknes (1997) tarafından geliştirilen Türkçe'ye ve spora uyarlanması ise Cengiz (2008) tarafından yapılan mobbing ölçeğinden faydalanılmıştır. Cengiz (2008) mobbing ölçeğinin 22 soru ve görev, örgüt içi iletişim, sosyal ilişkiler olmak üzere 3 alt boyuttan oluştuğunu tespit etmiştir. Ölçme aracı beşli likert ifade aralığına (5-Kesinlikle Katılıyorum;1-Kesinlikle Katılmıyorum) uygun şekilde hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra katılımcıların demografik değişkenlerini (cinsiyet, yaş vb.) tespit etmeye yönelik sorular yer almıştır.

Verilerin analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS 20 programına kaydedilmiş ve analiz edilmiştir. Araştırmanın amaçları doğrultusunda betimleyici istatistiklerin yanı sıra pearson korelasyon, T-test ve ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Güvenirlilik

Malhorta (2006) yapıların güvenirliliklerinden bahsetmek için cronbach's alpha değerlerinin .70'in üzerinde olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda araştırma kapsamında kullanılan mobbing ölçeği yapılarının güvenirlilik düzeylerini tespit etmek amacıyla cronbach's alpha testi uygulanmıştır. Yapılan analizler neticesinde görev boyutu (.83), sosyal ilişkiler boyutu (.80) ve örgüt içi iletişim boyutu (.78) hepsinin sınır değer üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar araştırma kapsamında kullanılan mobbing ölçeği yapılarının güvenilirliğini ortaya koymuştur (Tablo-1).

Tablo-1 Mobbing ölçeği boyutları cronbah alpha, ortalama ve standart sapma değerleri

Faktör	Cronbah alpha	Ortalama	Standart sapma
Görev	.83	1.49	.93
Sosyal ilişkiler	.80	1.66	.64
Örgüt içi iletişim	.78	1.65	.62

Mobbing ölçeğinin 3 faktörlü yapısına pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Yapılan analizler neticesinde bütün boyutların kendi aralarında anlamlı ilişkilere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra bütün boyutların ortalama ve standart sapma değerleri tablo-1'de gösterilmiştir.

Tablo-2 Mobbin ölçeği boyutları korelasyon analizi sonuçları

	1	2	3
Görev	1.000		
Örgüt içi iletişim	.667**	1.000	
Sosyal ilişkiler	.493**	.748*	1.000

**p<0.01

Araştırma kapsamında kullanılan mobbing ölçeği boyutlarının birbirleri ile olan ilişkilerini tespit etmek amacıyla pearson korelasyon analizi uygulanmıştır(Tablo-2). Yapılan analizler neticesinde bütün yapıların birbirleri ile anlamlı ilişkilere sahip olduğu tespit edilmiştir($p<0.01$).

Normallik Testi Sonuçları

Ölçeklerdeki puan dağılımının normal olup olmadığını belirlemek için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri uygulanmış bu testler bağlamında araştırma verilerinin normal dağılmadığı tespit edilmiştir. Tabachnick ve Fidell, (2013) sosyal bilimler alanında normallik varsayımının basıklık çarpıklık değerleri kontrol edilerek yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili olarak George ve Mallery, (2010) referans değerlerin +2.0 -2.0 aralığında olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda araştırma yapılarının basıklık, çarpıklık değerleri incelenmiş ve referans değerlerin altında olduğu tespit edilmiştir(Tablo-3).

Tablo-3: Mobbing ölçeği boyutları normallik testi sonuçları

Faktör	Basıklık (Kurtosis)	Çarpıklık (Skewness)
Görev	-1,12	-1.19
Örgüt içi iletişim	1.25	.78
Sosyal ilişkiler	-1.628	-1.02

****p<0.01**

Araştırma verilerine ilişkin normallik varsayımlarını yerine getirildiği ampirik olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda araştırmada parametrik testlerin kullanılması kararlaştırılmıştır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda iki değişkenli yapılar için t- testi ikiden fazla değişkeni içeren yapıların test edilmesi için ANOVA testlerinden faydalanılmıştır.

Takım Sporcularının Mobbing Algılama Düzeylerinin Farklı Değişkenler Bağlamında İncelenmesi

Tablo-4 Yaş değişkenine ilişkin ANOVA testi sonuçları

Faktör	Yaş	N	Art. Ort.	S.S	F	P
Görev	17-21	159	1.46	0.89	4.59	0.01
	22-24	65	1.37	0.94		
	25>	88	1.01	0.54		
Örgütiçi iletişim	17-21	159	1.72	0.57	10.87	0.00
	22-24	65	1.55	0.64		
	25>	88	1.21	0.43		
Sosyal ilişkiler	17-21	159	1.67	0.53	6.70	0.00
	22-24	65	1.54	0.65		
	25>	88	1.24	0.52		

**p<0.01

Mobbing ölçeği boyutlarının sporcuların yaş durumlarına göre ilişki ve dağılımları ortaya koymak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinden yararlanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda spor taraftarlarının mobbing ölçeğinde yer alan bütün boyutlarda yaş değişkenine göre anlamlı farklılaşma olduğu ortaya konulmuştur(p<0.01). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında yaşandığını ortaya koymak için yapılan Tukey ve LSD testi araştırma kapsamında uygulanmıştır. Yapılan analizler neticesinde “Görev”, “Örgüt içi iletişim” ve “Sosyal ilişkiler” alt boyutlarının tümünde bütün gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir(Tablo-4).

Tablo-5 Branş değişkenine ilişkin ANOVA testi sonuçları

Faktör	Yaş	N	Art. Ort.	S.S	F	P
Görev	Futbol	145	1.41	0.87	2.22	0.053
	Basketbol	91	1.32	0.72		
	Voleybol	76	1.48	0.84		
Örgüt içi iletişim	Futbol	145	1.64	0.65	.20	1.07
	Basketbol	91	1.67	0.59		
	Voleybol	76	1.70	0.63		
Sosyal ilişkiler	Futbol	145	1.63	0.64	1.51	0.00
	Basketbol	91	1.73	0.57		
	Voleybol	76	1.53	0.51		

**p<0.01

Takım Sporcularının Mobbing Algılama Düzeylerinin Farklı Değişkenler Bağlamında İncelenmesi

Mobbing ölçeği boyutlarının BESYO öğrencilerinin branş durumlarına göre ilişki ve dağılımları ortaya koymak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinden yararlanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda spor taraftarlarının mobbing ölçeğinde yer alan hiçbir boyutta anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p<0.01$).

Tablo-6 Cinsiyet değişkenine ilişkin T-testi testi sonuçları

Faktör	Cinsiyet	N	Art. Ort.	S.S	T	P
Görev	Kadın	189	1.42	0.88	-1,61	0.109
	Erkek	123	1.60	0.99		
Örgüt içi iletişim	Kadın	81	1.66	0.64	.11	0.908
	Erkek	194	1.65	0.65		
Sosyal ilişkiler	Kadın	81	1.62	0.69	-0.64	0.530
	Erkek	194	1.67	0.78		

** $p<0.01$

Mobbing ölçeği boyutlarının spor taraftarlarının cinsiyetlerine göre dağılımlarını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda hiçbir boyutun cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo-7 Sporculuk yaşı değişkenine ilişkin ANOVA testi sonuçları

Faktör	Yaş	N	Art. Ort.	S.S	F	P
Görev	2-4	92	1.16	0.96	1.22	0.552
	5-7	91	1.18	0.88		
	7 ve >	129	1.21	0.82		
Örgüt içi iletişim	2-4	92	1.59	0.66	.20	0.729
	5-7	91	1.62	0.69		
	7 ve >	129	1.56	0.67		
Sosyal ilişkiler	2-4	92	1.51	0.77	1.51	0.226
	5-7	91	1.49	0.88		
	7 ve >	129	1.47	0.99		

** $p<0.01$

Mobbing ölçeği boyutlarının katılımcıların sporculuk yaşı durumlarına göre dağılımlarını belirlemek amacıyla ANOVA testi uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda hiçbir boyutun sporculuk yaşı durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tartışma Sonuç

Bu araştırma futbol, basketbol ve voleybol branşı ile uğraşan BESYO öğrencilerinin mobbing algılama düzeylerini tespit etmek ve çeşitli değişkenler bağlamında farklılaşma durumlarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Özellikle örgütsel başarının oldukça önemli olduğu takım sporlarında mobbing kavramının araştırılmasının kritik olduğu düşünülmektedir. Araştırma kapsamında tespit edilen sonuçlar ilgili literatürde devam eden tartışmalara bu anlamda katkı sağladığı ifade edilebilir.

Yaptığımız analizler neticesinde sporcuların mobbing algılama düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Konuyla ilgili olarak Salman ve Yalçındağ (2017) yaptıkları araştırmadan bezer sonuçlar elde etmişlerdir. Bu durum bizim araştırma kapsamında elde ettiğimiz sonuçların süregelen literatüre paralelik gösterdiği ifade edilebilir. Yapılan çeşitli araştırmalarda Mulder vd. (2014) mobbing algılama düzeylerinin cinsiyetlere göre farklılıklar gösterdiğini tespit etmiştir. Bunun yanı sıra Çögenli vd., (2017) Türkiye’de mobbing fenomenine ilişkin yapılan araştırmaların önemli bir bölümünde cinsiyet fenomenine ilişkin anlamlı farklılaşma olduğunu raporlamıştır. Bizim araştırma kapsamında elde ettiğimiz sonuçlar sporcuların cinsiyetlerine yönelik farklılaşma olmadığına işaret etmektedir. Tespit edilen bu farklılaşma sporun doğasına ilişkin olarak gerçekleştiği düşünülebilir. Özellikle sporculara yönelik farklı fenomenlerin araştırıldığı çalışmalardan benzer sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Bu sonuçlar bizim araştırmamızın farklı disiplinler bağlamında ilgili literatüre ampirik kanıtlar sağladığı ifade edilebilir.

Salman ve Yalçındağ (2017) yaptıkları araştırmada mobbing algılama düzeylerinin branşlara göre farklılaştığını tespit etmişlerdir. Bizim araştırmamız kapsamında incelediğimiz spor branşlarında (futbol, basketbol, voleybol) herhangi bir farklılaşma tespit edilememiştir. Bu durum farklı çalışmalar ve kültüre sahip sporculara yönelik olarak konunun tekrar araştırılması gerektiğine işaret eder. Araştırma kapsamında elde ettiğimiz bir başka sonuç mobbing algılama düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesidir. Yaptığımız analizler sonucunda mobbing ölçeğinin bütün boyutlarında (görev, sosyal ilişkiler, örgüt içi iletişim) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Literatürde yapılan araştırmalar (Yirik vd. 2012) mobbing algılama düzeylerinin yaş değişkenine göre

anlamli şekilde farklılaştığını ortaya koymaktadır. Bizim araştırmamız elde ettiğimiz sonuçlar ilgili literatüre devam eden tartışmalara sporcu örneklemini paralelinde katkı sağlamıştır.

Bu araştırma popüler takım sporlarına yönelik olarak mobbing algılama düzeylerine ilişkin yapılmış sınırlı araştırmalara ampirik kanıtlar sağlamıştır. Araştırma sonunda elde edilen bulgular takım antrenörleri ve spor yöneticilerinin mobbinge yönelik hangi değişkenler bağlamında önlem alınması gerektiğine ilişkin ipuçları sunmaktadır.

Sınırlılıklar ve Gelecek Araştırmalar

Bütün araştırmalarda olduğu gibi bu araştırmada çeşitli sınırlılıklara sahiptir. Bu doğrultuda ilgili sınırlılıklardan yola çıkarak bir takım öneriler sunmak yapılacak olan yeni araştırmalara geniş perspektif sağlayacaktır. Bu araştırma kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Olasılıklı örnekleme yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilecek yeni araştırmalardan genellenebilir sonuçlar elde edilebilir. Araştırma kapsamında sadece Siirt üniversitesi BESYO öğrencilerine ulaşılmıştır. Bu bağlamda farklı örneklem gruplarına ulaşarak gerçekleştirilecek yeni araştırmalardan daha farklı sonuçlar ortaya konabilir. Bizim araştırmamız kapsamında tespit ettiğimiz sonuçlar futbol, basketbol ve voleybol sporcularına yöneliktir. Spesifik olarak bir spor branşına yönelik gerçekleştirilecek yeni araştırmalardan daha derinlemesine sonuçlar elde edilebilir. Son olarak bu araştırma Türk sporcularına yöneliktir. Farklı kültürlerden elde edilen verilerle gerçekleştirilecek yeni araştırmalar mobbing fenomeninin kültürler arası değişimine işaret olacaktır.

KAYNAKÇA

- Cemaloğlu, N., Okçu, V. (2012). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Liderlik Stilleri ile Öğretmenlerin Yıldırma (Mobbing) Yaşama Düzeyleri Arasındaki İlişki. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(3).
- Cengiz, R. (2008), Profesyonel Futbol Kulübü Yöneticilerinin Dönüşümsel Liderlik Stilleri ile kulüplerinin Örgüt Sağlığı ve Futbolcuların Yıldırma (Mobbing) Yaşamları Arasındaki İlişki, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
- Çögenli, M. Z., Asunakutlu, T. ve Türegün, Z. N. (2017). Gender and Mobbing: The Case of Turkey. İşletme Araştırmaları Dergisi, 9 (3), s.109-121
- Davenport, N., R. Distler S. and G. Pursel E. (2003). Mobbing İş Yerinde Duygusal Taciz. (Birinci Basım). İngilizceden Çeviren: Osman Cem ÖNERTOY. İstanbul: Sistem Yayıncılık, 3:157.
- Duffy, M., & Sperry, L. (2007). Workplace mobbing: Individual and family health consequences. The Family Journal, 15(4), 398–404.
- Einarsen, S., & Raknes, B. I. (1997). Harassment at work and the victimization of men. Violence and Victims,12, 247–263.
- Esmailpour, M., Salsali, M., Ahmadi, F. (2011). Workplace violence against Iranian nurses working in emergency departments, Int Nurs Rev, March, 58/1, 130-7.
- George, D. & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.). Boston: Pearson.
- Hubert, B.A. - Veldhoven, M.V. (2001). Risk Sectors for Undesirable Behaviour And Mobbing. European Journal Of Work And Organizational Psychology, Vol:10 (415-424).
- Johnson, D. W. (2009). Reaching out: interpersonal effectiveness and self-actualization (10th Ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Leymann, Heinz (1996). The Content and Development of Mobbing at Work. European Journal of Work and Organizational Psychology, 5 (2), pp. 165-184.
- Malhotra, N.K. and Birks, D. (2006) Marketing Research: An Applied Approach. 3rd Edition, Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Mulder, R., Bos, A. E. R., Pouwelse, M. and van Dam, K. (2017). Workplace Mobbing: How the Victim's Coping Behavior Influences Bystander Responses. The Journal of Social Psychology, 157 (1), 16-29.
- Rodrigue JR, Mandelbrot DA, Pavlakis M (2011) A psychological intervention to improve quality of life and reduce psychological distress in adults awaiting kidney transplantation. Nephrol Dial Transplant, 26:709–715.
- Salman, M.N., ve Yalçındağ, S. (2017). Sporda mobbing uygulamaları ve sporcuların mobbing algılama düzeylerinin tespiti. Kastamonu Eğitim Dergisi, 25(6), 2479-2490.

Takım Sporcularının Mobbing Algılama Düzeylerinin Farklı Değişkenler Bağlamında İncelenmesi

- Spector, P. (2006). Truth or urban legend? Organizational Research Methods. Method variance in organizational research, 9, 221–232.
- Tabachnick, B.G., Fidell, L.S. (2013). Using Multivariate Statistics (sixth ed.) Pearson, Boston
- Yıldız, S. (2007). İşyerinde istismar davranışlarının psikososyal boyutu ve bir uygulama. (Yayımlanmamış doktora tezi). Bursa: Uludağ Üniversitesi,.
- Yirik Ş., Yılmaz Y., Demirel O.N., Yılmaz Y., Akgün A., Kinay H. (2012) Analysis of the hotel personnel's conceptions of the organizational justice organizational silence, mobbing, organizational commitment in terms of demographic variables. ISSD, sarajevo, BOSNA HERSEK, 31 Mayıs - 1 Haziran 2012, pp.82-94
- Zapf, Dieter (1999). Organizational, Work, Group Related and Personal Causes of Mobbing/ Bullying at Work. International Journal Manpower, Vol.20 (1/2), pp. 70-85.